

65 / 40. n. 40-72 1.276

HATÁRŐR

UJVIDÉK
1907. április 17, szerda
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferenc József-ter. 6.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

A szerbek új politikája.

A szerb anyanyelvű polgártársainknak nemzetünkhez való viszonyát nagyon érdekesen fejtegető cikk jelent meg a „Budapesti Hírlap” vasárnapi számában. Minthogy ez a cikk érdekességén felül, mély történelmi igazságokat tartalmaz s így mindenkinek okulására alkalmas, ennél fogva leközzöljük azért, hogy olvasóközönségünk egész köre olvashassa. Aki netalán már olvasta volna, annak sem árt, ha még egyszer elolvassa. A cikket különben *Kalmár Antal dr.*, a kitűnő közjogi író írta. A cikk szóról-szóra ekként hangzik:

Teleki Árvéd beszámolójával kapcsolatban megtartott ujvidéki népgyűlésen a politikai szerb radikális párt testületileg vett részt s ebből az alkalmából a szerb radikálisok vezére, Tomics Jása azt a fontos kijelentést tette, hogy a szerb politikai radikális párt a perszonál unió mellett foglal állást. Ezzel a nyilatkozattal a szerb radikális párt ugyszólván testületileg lépett be az országos 48-as és függetlenségi pártba. E nyilatkozattal a szerbek hivatalosan is sok olyan törekvésekről mondtak le, a melyek mintegy kétszáz esztendő óta többé-kevésbé fix pontjai valának a szerbek nemzeti politikájának.

Nemzeti királyaink alatt azoknak a szerbeknek a politikája, a kik a rigómezei vesztett csata után magyar területre vándoroltak be, mert a magyar szabadságot többre becsülték a leigázott szerb hazánál — teljesen egyező volt a magyarság politikájával. A fordulat a Habsburgok alatt áll be, a mikor a szerbek tökéletesen belevetik magukat a bécsi politika árába s minthogy a bécsi udvar politikája magyarellenes volt; magyarellenessé lett a szerbek politikája is. A szerbek ettől az időtől kezdve nem a befogadó magyar haza, hanem kizárólag a Habsburgok érdekeit szolgálják. A politika serpenyőjében nincs már magyar érdek: ott csak Habsburg és szerb érdekek vannak. Ősapáinknak a magyar nemzet érdekeivel való politikai kontaktusa nem él többé a szerb szívekben s csak szórványosan tör ki egyesek kebeléből, a mint kitűnt például a legnagyobb magyar szerb, Tököli Szávaéból. Minden érdekeiknek, minden kívánságaiknak a teljesítését csak a bécsi udvartól várják s így csak természetesen, hogy az udvar céljaira hűségesen föl is használtatják magukat.

Közjogellenes privilégiumaik folytán mentesek az országos adózástól és mentesek az egyházi és világi földesuri szolgáltatások alól. Magyar területen élnek, de nem tartoznak sem a magyar kormányzások, sem a vármegyék jurisdikciói alá, hanem egyenesen a bécsi udvari haditanácsnak vannak alárendelve. Ekképpen kivonva magukat az ország politikai integritása alól: csakhamar föl-

lépnek a külön területre való aspirációikkal is. A szerbeknek külön területre irányuló politikájában azt az érdekes jelenséget tapasztaljuk, hogy a milyen mértékben szűnik a régi hazába való visszatérés gravitációja: éppen olyan mértékben terjed és erősödik a külön területnek politikai kimerája. A vágy visszamenni az őshazába, 1790-ben már teljesen megszűnik s ugyanekkor a temesvári szerb kongresszuson már szinte kihívólag követelik a szerbek a külön területet. A bécsi udvar kiküldöttje, Schmielfeld gróf szíves készséggel javasolja is, hogy ez a külön terület a Bánság legyen, ehhez joguk van, valamint joguk van külön deszpót, vajda alatt állani. Kérelmükre II. Lipót le is küldi a császári választ: „Az illir nemzet kérelmei nemcsak helyeseltetik, hanem azok fölött egyszermind valóságos öröm is nyilvánítottatik!”

Mikor azonban Lipót és a magyarok megegyeznek: a szerbek területi politikája is nyomban háttérbe szorul. A szerbek kezdik észrevenni, hogy ők csak eszköz gyanánt szolgálnak az udvar kezében s okulva a tapasztaltakon: privilégiumaiknak a magyar Korpusz Juriszba való becikkelyezését kéri a magyar országgyűléstől. És bár a külön területre vonatkozó aspirációjuk egyelőre meg is szűnik, de csak azért, hogy a XIX. század első felében meggyűlemlett szeparatistikus erő a század harminc-negyvenes éveiben — az illirizmus cége alatt — forrásnak indulván: 1848-ban vulkán módjára törjön ki. A temesvári kongresszus szerepét hatványozottabb mértékben a karlócai kongresszus veszi át, a hol a szerbek fékezhetetlen erővel követelik a szerb nemzet függetlenségét és a külön területet, a melyet a szabadságharc leverésével a hétfelé darabolt Magyarországból meg is kapnak. Ámde a Vojvodinában a hegyek tetejétől a róna poráig épp úgy német volt minden, mint a magyaroknál. A szabadságból sem kaptak többet a szerbek. A Bécsből intézett katonai vaskormánypálcá épp úgy suhogott a szerbek feje fölött, mint suhogott a magyaroké fölött. Ha a történelem logikáját itéletre hívjuk föl, az itélet csak ekképp szólhatna: a szerbek jutalmul kapták azt, a mit a magyarok büntetésül kaptak.

A külön terület nem alapulván sem történelmi, sem közjogi, sem földrajzi, sem etnográfiai viszonyokon: tiz esztendő mulva fölbomlott. A fölbomlást a bécsi udvarnak kényszerűségből megváltoztatott politikája idézte ugyan elő, de a német Vojvodinával beteltek maguk a szerbek is. Tisztán látják már, hogy nemzeti törekvéseik nem cél, hanem csupán eszköz volt a bécsi udvar kezében. A bécsi udvar célja az egységes nagy Auszria, az összbirodalom volt, a h-

osztrák császár az államhatalom minden ágazatában abszolút császári jogokat gyakorolt volna. Eme nagy császári cél mellett a szerb függetlenségi törekvések csak silány dolgokká süllyedtek le — a bécsi udvar szemében.

A csalódás a szerbek politikájában azt a változást hozza be, hogy a szerbek egész erejükkel az eresztékeiben recsegő bécsi udvar ellen fordulnak s századok óta először a magyar nemzettel kontaktusban iparkodnak megvalósítani nemzeti törekvéseiket. Miletits indítványára nem mennek be a tágabb birodalmi tanácsba s keresik az érintkezést a magyarok akkori vezérférfiaival: Deákkal, András-syval, Eötvössel. Deák szívesen fogadta a szerbeket, de csakhamar kitűnt, hogy a szerbek politikai irányváltozása nem érintette a végső célt: a faji politikának Magyarország területén való külön megvalósítását, hanem csak az eszközöket akarják fölcserélni. Ez az eszköz a bécsi udvar helyett a félig még mindig bilincsekbe vertmagyar nemzet lett volna.

Deák politikája azonban a közeledő szerbekkel szemben éppen úgy a jogfolytonosság kérelmetlenségén állott, a mint állott a dinasztiaival és ezenkívül a szerbet, mint népfajt, nem ismerte el a magyar alkotmány konstitutív közjogi tényezőjének s így a király és a ne-egyezkedésénél velük, mint külön közjogi faktorokkal számolni nem akart. Nem is számolt s a hatvanhetes kiegyezés a szerbek és Milelics közreműködése nélkül jött létre.

Miletics és a szerbek nem értették meg Deákat. Deák a szerbeket csak a király és a magyar nemzet közötti egyezkedések közjogi faktorai gyanánt nem ismerte el, — ellenben a szerb nép kívánságait ama határig, a meddig a történelem, Magyarország közjogi egysége megengedi: szívesen honorálta. Példá rá a nemzetiségi törvény. A melőzött Miletics, mint komor bika nézi a király és a nemzet közötti egyezkedést, hogy aztán mint sebzett vadkan forduljon a magyar nemzet felé: a magyar nemzet a dinasztia felé. Felvelemre méltó, hogy míg a szerbek eddigi politikáján, részint a Habsburg impériumon belül maradt: addig 1867 után ez a politika messzire elhagyja az országot, el a Habsburg impérium határait.

A szerbek Mileticscsel együtt belevetik magukat a szláv föltámadásnak abba a paroxizmusába, a melynek uralkodása a Névától az Adriáig terjed. A török-orosz háborút rettentő délszláv agitáció előzi meg, a melyből a mámorba ejtett szerbek a háborút befejező berlini kongresszus után rettentő való-ságra ébredtek föl. A szerbek arra a meggyőződésre jutottak, hogy tiz esztendeig csak délibábot kergettek. Ha

kijózanítólag hatott s ez a józanság közeledik a teljes megérés felé. A Habsburgok megváltozott történelmi helyzete nem oszthatja többé a szerbeket arra, hogy a bécsi udvarnál keressék nemzeti törekvéseik támogatását. De Európának nemzetközi viszonyai arra sem utalhatják őket, hogy az „éjszaki fény kigyuladására“ várjanak, hanem igenis, utalják őket arra, hogy az egységes történelmi magyar állammal megbékélve, Tököli Száva ígért követve, keressék boldogulásukat. Ennek a jegyében történt az ujvidéki deklaráció — s ezért tartjuk mi azt a szerb nemzeti politika nevezetes fordulatainak.

Meglesz a vízvezeték.

A vízvezetési bizottsági ülése.

Hatalmas lépéssel előre.

A *Határőr* vasárnapi ünnepi számában „Ujvidék jövője“ című cikkünkben jeleztük, hogy a tömegesen létesítendő új közintézményeink közül a vízvezeték és csatornázás kérdésében a legközelebbi tizennégy napon belül döntő lépés fog történni. Jósolatunk korában, mint hinni mertünk, valóra vált.

Örvendve adunk hírt arról a városunk minden rétegében lelkes örömet kelteni hivatott eseményről, hogy a városi gazdasági és vízvezetési s csatornázási bizottsági legutóbb tartott együttes ülésükön *egyhangú* határozattal kimondták, miszerint az e hó 18-án tartandó városi közgyűlésnek javaslatba fogják hozni, hogy, — miután a *Stielly Gyula* főmérnök által eszközölt próbafúrások jó eredménnyel végződtek, — a városi vízvezeték és csatornázási terveket sűrűn készítsék el és munkálatok elvégzésével *Stielly Gyula* főmérnököt, kiváló vízvezetési szakértőt, az eddigi munkálatok vezetőjét bízzák meg.

Régi vágya e mostoha sorsú város lakosságának, hogy végre is egészséges és jó ivóvíz jusson! És dacára, hogy ezt az óhajt regóta hangoztatták, ennek érdekében a legújabb időkig misem történt. Az új rendszer vasmarokkal fogta meg ezt a kérdést is, mely a fenti határozattal, illetve javaslattal a megvalósulás felé hatalmas lépéssel közeledett. Erős kézre, modern, alkotni vágyó szellemre volt szükség, hogy ez a kérdés már eddigi stadiumába is eljuthasson, melylyel lehetővé lett, hogy az 1908-ik év folyamán a vízvezeték és csatornázás valósággal el is készüljön.

A szenzációs ülésen és határozathozatalban *Ertl Ignác*z, polgármesterhelyettes elnökle alatt *Stielly Gyula* főmérnök, *Szlavnijs István*, *Bradvarovics Koszta*, *Kassovitsz Armin dr.*, *Horváth Géza dr.*, *Pekló Béla*, *Mayer József*, *Milovanovics Kuzmán* és *Wimmer Károly* törvh. biz. tagok, *Profuma Béla* főjegyző, *Wulko Sándor* és *Berceller Lipót* mérnökök, *Stratimirovics László* főügyész, *Forster Géza*, *Japavica György dr.* tanácsnokok és *Lakits János* jegyző részvételével aljegyző vettek részt.

Stielly Gyula főmérnök és *Berceller Lipót* mérnök külön-külön jelentették a jelentősebb furások, munkálatok, mely szerint kb. Nevezetesen kész a kamenicai szigeten létesítendő és az 18 napon terben fekvő rétegbe hatoló furási hálózat, kész a szelvény a vasuti kuttal a Dunán és szigeten át a kameniczai partig (bezárólag a két mederfurást és a horvát parti furást) és egy furás a futtaki-ut mentén a város határára.

Munkában: a felső kameniczai sziget furások és hátra van hat darab furás a város határa mentén és egy furás a felső szigeten. Az eddigi furásokból kétségtelenül megállapított, hogy az egész szigeten, a vasuti állomástól a kameniczai partig terjedő rétegben kivétel nélkül, szintugy a horvát parti furásban, a két Dunameder furásban és a rétegen levő furásokban is megfelelő kavicsréteg található. Az itt talált víz mindenütt erősen szennyezett, mely egészségügyileg kifogástalan vastartalma és keménysége miatt

a lakosság által kedvezőtlenül fogadtatott. Mennyiség tekintetében a legkisebb aggályra sincs ok. De bizonyossá vált a furásoknál az is, hogy a víz keménysége és vastartalma nem valami helyi elváltozása a víznek, hanem az ezen kavicsrétegben előforduló összes víznek közös tulajdonsága.

Ép emiatt a *Határőr* hasábjain erélyesen követeltük, sőt lapunk szerkesztője: *Mayer József* a városi törvényhatósági bizottságban interpellált is ezügyben és sok tekintetben e felszólalásoknak volt köszönhető, hogy jobb viz után kutattak. *Farkass Kálmán*, min. osztálytanácsos, az európai hírv. szakértő utasításából az újabb eszközölt furások arra a felfedezésre jutatták *Stielly* és *Berceller* mérnököket, hogy kb. 53—55 méter mélységben van egy további és 72—75 méter körül ismét egy jó vizet vezető réteg, melynek felső rétegének vastagsága 2-30 méter, az alsóé pedig 4-00 méter. A víz minőségére megállapított, hogy azonos a városban meglévő mintegy 40 drb. fúrt kút vizével, melyet a közönség is kedvel és mely a jó ivóvízre vonatkozó feltételeknek teljesen megfelel.

A víznyerő medence ugyancsak a kameniczai szigeten volna létesítendő, mert ott a réteg igen erős és az egyéb feltételek a legmegfelelőbbek. A víznyerő telep elkészülte után *Farkass* osztálytanácsos sűrűn szükségessé tartja a tervek mielőbbi elkészítését.

A küszöbön levő megváltása a hidsánckoknak a városnak a Duna felé való fejlődését teszi lehetővé, új negyedek: tisztviselőtelep, gyárnegyed létesülnek új utcák, terek nyílnak meg, mindezek szükségessé teszik a városnál elfekvő *Melocco-féle* csatornázási tervnek alapos átdolgozását és ennek sűrűn elkészítését, nehogy a vízvezetési létesítése a csatornaterv hiánya miatt késedelmet szenvedjen.

Ezen jelentés után a mérnöki hivatal indítványára kimondotta a két együttesen tárgyaló bizottság, hogy a vízvezetési és csatornázási tervek sűrűn elkészítését fogja a közgyűlésnek javaslatba hozni és ezen munkálatokkal *Stielly Gyulát*, — akit *Farkass Kálmán* is ajánlott, — kívánja megbízni.

A tervek elkészítéseért díjazás fejében a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a tervező főmérnöknek a mérnöki díjszabásnál olesőbb feltételeket: a vízvezetési tervért 2-8%-ot, a csatornatervekért 2-4%-ot kér megállapíttatni.

A vízvezetési és csatornázási munkálatok körülbelül 2 millió 500 ezer koronába fognak kerülni.

Ujvidék ezzel a lépéssel a kultúr városok sorában kér magának helyet!

Hiszük, hogy a vízvezeték és csatornázás közel jövőbeli létesítése városszerte lelkes örömet fog kelteni.

HIREK.

Nyomdavasítás. Őszinte örömmel jelentjük lapunk olvasóinak, hogy a *Határőr*, mai számától kezdve a modernül és igen szépen berendezett *Hirschenhauser Benő-féle* könyvnyomdába költözött és ezáltal a lap kiállítása tekintetében felhangzott gyakori és bevalljuk: indokolt panaszok természetesen megszűnnek, mert a jelenlegi nyomdánk, szemben az eddigiével, a legmesszebb menő igényeket is ki fogja elégíteni.

Városi közgyűlés. A városi törvényhatósági bizottság e hó 18-án, csütörtökön délután 4 órakor a városhaza nagy termében rendes közgyűlést tart.

Magyar színészet. *Makó Lajos*, a szegedi színház igazgatója kitűnő szervezett társulatával e hó 18-án csütörtökön kezdi meg ujvidéki előadásainak sorozatát, amikor is megnyitó előadásul *Lehár Ferenc*nek diadalmas operetteje: „*A vig özvegy*“ kerül bemutatásra. A címszerep a vidéki magyar színpadok legjobb subretteprimadonnája *Felhő Rózsika* fogja játszani. Szeretettel üdvözljük *Makó Lajos* színtársulatát és kívánjuk, hogy ők, a magyar muzsa apostolai Ujvidéken oly sikeresen folytassák a magyarosodás hazafias munkáját, amely igaz szeretettel köszöntjük és várjuk őket körülükbe.

Nőegyleti diszelnök. A ujvidéki izraeli nőegylet, ahogy már jeleztük volt, *Kohn Kápolyné drné* urnót az izraelita nőegylet körüli, mint annak évek hosszú során át fáradságos és buzgó elnöknőjét, kifejtett kiváló tevékenységeiért a nőegylet örökös diszelnök-nőjévé választotta. Az erről szóló oklevelet vasárnap délelőtt a nőegylet választmánya meglepően szép formában juttatta a megválasztott

urnó kezeihez. Ugyanis asszonnyal, a nőegylet az egész választmány a diszelnök-nőnél és *Erdőszavai* után szeretettel és oklevelet átadták. *Kohn Kápolyné drné* tisztelettel köszönetet. A nőegylet onmagát mondott köszönetet. A nőegylet a fennmaradó urnónek a jótékonyági terén szerzett elévülhetlen érdemeit ilyen szép formában ismerte el és örökölte meg.

A tisztviselők fogyasztási szövetkezete. A nagygyűlés által kiküldött alapszabályokat megszerkesztő bizottság vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg gyűlését a törvényszéki palotában *Rehák Ferenc* elnöke alatt, melyen *Milovanovics Kuzmán*, *Kiss Lipót*, *Kulcsár Ferenc*, *Dala Lajos*, *Skuteczky Emil*, *Székely Salamon*, *Waisz Tivadar*, *Besze Mihály*, *Hoffmann Miksa*, *Molnár István*, *Hajós Miksa*, *Hornicsék Ferenc* és *Gábor Zsigmond* voltak jelen. *Rehák Ferenc* felolvasta az alapszabályokat, a mit néhány módosítással elfogadtak és a gyűlés megbízta az elnököt, hogy azokat a két hét múlva összehívandó alakuló gyűlés elé terjessze, továbbá elhatározta, hogy aláírási ivatek bocsát ki a tagok szerzésére. A szövetkezet címéül „Ujvidéki tisztviselők fogyasztási szövetkezete“ címet fogadták el. Egy részjegy ára 40 korona, ami 10 egyenlő részletben fizetendő be, bizonytalan időre alakul és a tagok felelősége korlátolt. A szövetkezet azonkívül kiad fél részjegyeket is — az igazgatóság engedélyével — azonban csak két félrészjegy tulajdonosa bír szavazati joggal. *Skuteczky* állomásfőnök előterjesztését, mely szerint indítványozta az alakuló vasuti fogyasztó szövetkezethez való csatlakozást, — tekintettel a vasutasok részére adandó sok kedvezményre, — a gyűlés örömmel vette tudomásul és felkérte *Skuteczky* állomásfőnököt annak kipuhatolására, vajjon a kereskedelmi ministerium engedélyezné-e az egyesülést?

Dalárdánk hangversenye Titelen. A delmagyarországi közművelődési egyesület titeli fiókjára meghívására szombat délután az 5 órai vonattal utazott le az ujvidéki dalárda *Titelre*. Az állomásnál a „D. M. K. E.“ nevében *Simó Géza* polgári iskolai tanár, a „D. M. K. E.“ titkára üdvözölte a Dalárdát. Az üdvözlöt rövid szavakban *Bruck Ferenc* kereskedelmi iskolai igazgató, az ujvidéki dalárda elnöke köszönte meg, mire a dalárdai tagok, mintegy 12 kettősfogatu kocsin bevonultak a városba. A hangverseny a titeli nagyvendéglőben volt, ahol a dalosokat *Titel* egész intelligenciája várta. A műsor 10 énekszámából és *Hollós Lipót*, *Eckert László*, *Münster Vilmos*, *Gutsch Adolf* vonósnegyeséből állott. A Dalárda énekszámait oly lelkes, zajos tapsal és éljenzéssel fogadta a közönség, hogy minden énekszámát egy új, műsoron kívüli számmal kellett meg toldani. A vonósnegyest elragadtatással hallgatta a közönség, úgy hogy még három ráadást kellett játszaniok. Ezután a „D. M. K. E.“ magyaros vendégszeretettel látta vendégül a dalárdát a tiszteletére rendezett banketten, a melyen mintegy százan vettek részt. A felköszöntőknek szeri száma nem volt. Az ujvidéki dalárda Ujvidéknek újabb dicsőséget szerzett és *Titel* magyar és nagyrészen megjelent német ajku hazafias közönségét teljesen meghódította. A dalárda vasárnap délután érkezett haza. — Itt említsük meg, hogy a dalárda egyik tagját, *Göbel Lajos* takarékpénztári helyettes-pénztárnokot, a kesztői amennyiben *Szeilova* állomásnál, a régi vicinális kocsijában mutatónnyit kereszttel szurta. Az első segélyt a dalárda alelnöke, *dr. Wagner Károly* adta meg. Állapota szerencsére nem veszélyes.

Klisszai vasuti megálló. A kereskedelmi miniszter a városhoz intézett leiratában jelzi, hogy a törvényhatósági bizottság kérelmének eleget tett és elrendelte, hogy az Ujvidék—Óbecsei vonat *Klisszánál* megálljon. A szükséges intézkedések ezirányban már megtették.

Kutbaesett mentőakció. *Brankovics György*, érsek-patriárcháról szól ismét az ének. A közvélemény, az illetékes kongressus ismételt letárgyalta az érdemes egyházfejedelmet és már csak rövid napok kérdése, hogy a magyar kormány is jóváhagyja a kongressus határozatait, mely ő szentségét igen furcsa világitásba fogja helyezni. És most a sir

széián megszólalnak a mentők, hogy egy utolsó mentőövet dobjanak az elmerülő felé. A szerb liberálisok hetek óta nagy garral hirdették, hogy így meg úgy fognak ok népgyűlészni és tiltakozni a kongresszus ellen és Brankovics pátriárcha mellett. Dunyerszki Lázár ur, a nábob állt a mozgalom élén. Ő milliók ura és azt gondolta, ennekfolytán mindent keresztülvihet. A népgyűlés azonban befagyott. Hát legalább akadjon egy deputáció. Hajrá! Megindult a hajsz a tagok után. Százakat akartak összehozni és ismét felsülés lett a vége. Hétfő reggel 11 órára különvonatot rendeltek Karlócára -a küldöttség tagjai részére. Százak helyett csak 45-50-en utaztak és kisült, hogy egy waggon is elég, sőt sok is lett volna. A küldöttségben résztvettek Brankovics legszemélyesebb hivei, rokonai, barátai, papjai. Ott volt Dunyerszki Lázár, a nábob, Plavsics Gábor gyógyszerész, Radovánovits György, volt Tiszapárti képviselő, Jankovits Pál dr., Brankovics jogi tanácsadója, Jokics Mladen dr., Stefanovits Lyubomir, Adamovits István dr. néppárti képviselő és 12-15 pap, akik utóbiak legnagyobb részét Brankovics udvarából kerültek ki. A különvonat így megfogya indult Karlócára, ott megérkezve a patriárchához mentek, hol egy bizalmi nyilatkozatot adtak át, melyet alítólág négyezren irtak volna alá. Azután ebédeltek és mint akik missiójuknak eleget tettek, délután visszajöttek. A mór megtette a kötelességét, de Brankovics megbukott, végleg, visszavonhatatlanul és feltámasztlanul.

Mérlekezési szabályrendelet. Mayer József, törvényhatósági biz. tag, lapunk szerkesztője a csütörtöki városi közgyűléshez indítványt adott be, mely szerint az e hó 1-én életbeléptetett és a mezőgazdasággal foglalkozó népet súlyosan sújtó új adónem hatályon kívül helyezték.

Jóváhagyott kórházi alapszabályok. Amint értesülünk a belügyminiszter szombaton jóváhagyta az ujvidéki közkórháznak ujjonnan készített alapszabályait.

Közigazgatási bizottság. Ujvidék szab. kir. város törvényhatósági közigazgatási bizottsága hétfő délelőtt 11 órakor, a városháza kis tanácstermében ülést tartott.

Gazdasági tanácsos. Stratimirovics László, volt helyettes-polgármester, gazdasági tanácsosnak városi tiszti főügyésszé történt megválasztása folytán megüresedett gazdasági tanácsnoki állást a csütörtöki közgyűlés fogja betölteni és amint a közhangulatból biztosan következtetni lehet, erre az állásra az eddigi helyettes gazdasági tanácsnokot: *Japavica György dr.*-t fogják egyhangulag megválasztani. Benne a város érdemes gazdasági tanácsnokot nyer, aki tudással, vasszorgalommal és modern szellemmel a követelményeknek mindenben meg fog felelni tudni.

Halálozás. Idősb. Ofner Mihály e hó 14-én este életének 84. évében meghalt. Temetése tegnap nagy részvét mellett ment végbe.

Meghalt az öreg Károly. Alig hiszük, hogy van Ujvidéken egyetlen ember is, aki az „Alt Neusatz“-nak egyik régi tipikus alakját: a derék és becsületes és ezen jó tulajdonságai miatt mindenki által szeretett öreg pincért, — akit mindenki egyformán csak „öreg Károlynak“ hívott, — ne ismerte volna. Ujvidék egyik különlegessége volt. Mindenki ismerte és ő ismert mindenkit. Negyvenhét évesen szolgálja ki az ujvidéki közönséget. Generációk haltak ki, generációk öregedtek meg és ezeket mind végigszolgált az a becsületes, öreg ember, akit mindenki csak „alter Karl“-nak ismert és hívott. Negyvenhét évesen pincérkedése alatt csak két gazdája volt. Régebben a futtaki-utcai Böhm-féle kávéházban (ma „Otthon“ kávéházban) szolgált a hűen gazdáját és vendégeit. Husz esztendeje pedig, hogy a Mayer szálloda pincére lett és ott is maradt élte végéig. Szinte „nélkülözhetlen leltáradarab“ volt. Az öreg Károly agkora dacára mindig fiatalosan, frissen és elevenen mozgott és vendégei, kik szívesen elélelődtek vele: a jóhumorú öreg pincérral, nagyon megszerették őt, úgy hogy, amikor néhány év előtt pincérségének negyvenedik évfordulóját ült meg, társadalmunk minden rétegéből kerültek ki olyanok, akik a derék ember tiszteletére rendezett lakomára elmentek és őt ajándékokkal

halmozták el. Kartársai is nagyon szerették és nestorukat nagy becsülésben tartották. Hónapok óta lassu sorvadásnak indult, de szívós természetével elkeseredetten küzdött a Hallálal, mely rajta is felülkerekedett, mert pénteken reggel, életének 61-ik évében meghalt. Több koszu borította a koporsót, és kartársai a derék, becsületes öreg Károlynak, akit különben Schat Károlynak hívtak, sírkövet állíttatnak. Vele a régi Ujvidék egy ismert tipikus alakja dőlt ki. Nyugodjék békességben!

Második közjegyzőség. Harsányi Elemér, kir. ügyész a közigazgatási bizottságnak hétfőn tartott ülésén a következő indítványt nyújtotta be:

„Ujvidék szab. kir. város közigazgatási bizottsága Ujvidéken egy második kir. közjegyzői állásnak mielőbb szervezését a folyton növekedő közgazdasági és kereskedelmi forgalom következtében szükségesnek tartja, és eziránt a magas m. kir. Igazságügyi kormányhoz felterjesztés tételét elrendeli.“

Az indítványt a közigazgatási bizottság egyhangulag elfogadta.

Gazdasági bizottsági ülés. A városi gazdasági bizottság szombat délután 1/4 órakor a polgármesteri szobában, *Ertl Ignác* polgármesterhelyettes elnöklete alatt ülést tartott, melyen folyó ügyeket intéztek el.

Fürdőépítési pályázat. A városi tanács, a városi közgyűlés megbízásából, tudvalevőleg az építendő ártézi fürdő mulkálataira pályázatot irt ki, mely e hó 6-án járt és a következő árajánlatokat eredményezte: *Építkezési, kőműves és ács munkákra* ketten pályáztak. Pekló Béla és Linaries Vilmos építőmesterek együttes ajánlata a 165074 koronás munkára 7.77% felfizetést igényelt. Nyilatkozattal redukálták fenti ajánlatukat 6.5% felfizetésre. Simonyi Mihály 7% felfizetést kér. A 27569 korona *asztalos és lakatos* munkákra Pekló és Linaries együttesen 6.5% felfizetéssel, Románovics Száva 10% felfizetéssel és Bernold Lipót 6% engedménnyel pályáztak. *A festőmunkákra*, mely 4758 koronát tesz ki Hodoványi Andor 17%, Matkovich Rókus 10% engedménnyel adtak be ajánlatot. *A vízvezetési és csatornázási berendezési* munkálatokra, mely 71493 koronát tesz ki, Szepessy (Bpest) részben 17% felfizetéssel részben 11% engedménnyel, Hoffmann (Bpest) 12.5% engedménnyel, Cross (Bpest) 16%, Bogdán és tsa (Budapest) 17.05%, Törzs és Ormai (Bpest) 7%, Kmuth Károly (Bpest) 6%, Priszter (Bpest) 3%, Pohlmann (Bpest) 5%, Fried (Bpest) 9%, Strommer Lipót (Ujvidék) 16% engedménnyel pályáztak. *A fayence* munkára csak Schillinger bpesti cég pályázott 3% engedménnyel, míg az *üveges* munkára csak a helybeli Fleischer és Mayer cég pályázott 5% engedménnyel. A legközelebbi városi közgyűlés fog a gazdasági bizottság meghallgatása után a pályázatok ügyében dönteni, melynek miniszteri jóváhagyása után az építkezések 4-5 hét múlva már kezdetüket vehetik.

Színházi Ujság. Mayer József szerkesztésében és Hirschenhauser Benó nyomdász kiadásában e hó 18-ától kezdve az *Ujvidéki Színházi Ujság* című szépirodalmi, színházi napilap újra megindul és ezzel hetedik évfolyamába lép.

Titeli áthidalás. Ujvidék törvényhatósága tudvalevőleg állást a Tiszának Titelnél való áthidalása mellett és ennek érdekében nagyobb küldöttség menesztését és erre vonatkozó memorandum átnyújtását határozta el, melyet *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter kezéhez juttatnának. A küldöttség legközelebb megbízatásának eleget fog tenni. Vasárnap a bács megyei és torontáli érdekelt községek Titelen igen élénken látogatott értekezletet tartottak, amelyen egyhangulag kimondták hogy minden érv és az országos érdek a Tiszának Titelnél való áthidalása mellett szól. Az értekezlet ugyancsak nagyobbszabású monstre-küldöttség menesztését határozta el, melyben Dél-Bácska és Torontálmegye összes érdekelt községei képviseltetik magukat. A monstre küldöttség vezetésére *Teleki Árvéd* gróf országgyűlési képviselőnket kéri fel.

Kiházasítási segélyegylet. Az ujvidéki I. kiházasítási kölcsönös segélyegylet mint szövetkezet igazgatósága a következő köszönő-

levelet kapta Kelemen János, zsabylai lakostól: „Tisztelettel bejelentem-köszönetemet, amiért az egylettől leányom számára nagyobb összeg pénzt kaptam, mint amennyit vártam. Köhl Keresztély úr, zsabylai úgnökük által tehát jobban ki lettem elégedve, mind ahogy reméltem. Kelt Zsablyán, 1907 április 9-én.“ Eme köszönő sorok onnan veszik eredetüket, mivel nevezett szövetkezet, legutóbbi közgyűlésén a díjakat leszállította, a házassági jutalékokat azonban felemelte.

Felügyelő a tanonciskolákban. A közoktatásügyi miniszter elhatározta, hogy a különböző tanonciskolákat a hazafias és szakképzés szempontjából ezentul ellenőrizteti. Amint a hivatalos lapban olvassuk, a miniszter az ujvidéki tanonciskolák ilyen értelmű felügyeletével Perjessy László nyug. kereskedelmi igazgatót, szegedi lakost, a szegedi kereskedelmi kamara titkárárt bizta meg.

Elhunyt tisztviselő. Takács Mihály, Bács-bodrogvármegye központi tisztviselője, aki ezelőtt több éven át az ujvidéki járás főszolgabírája mellett is működött, tüdőgyulladásban Zomborban elhunyt.

Börtönszerző passusok.

— Törvényszéki főtárgyalás. —

Még az 1905. év április hó 30. napján történt, hogy a titeli adóhivatalból 300 drb. marhapassus-úrlapot elloptak.

A csendőrség azonnal széleskörű nyomozást indított a tettesek kézrekerítése iránt, amely nyomozásnak nemsokára meg is lett azon eredménye, hogy az elloptott passusok közül többet Fejlesztés Mihály szabadkai lakos tyúkóljának a padlásán és 5 drbot Magyar Lajos topolyai lakos birtokában megtaláltak.

Mikor a csendőrség Fejlesztés Mihályt és Magyar Lajost megkérdezte, hogy miként jutottak a passusokhoz, Fejlesztés azt mondotta, hogy nem tudja miként kerültek a tyúkóljának a padlására, Magyar Lajos pedig azt adta elő, hogy Madaczki Antal szabadkai lakostól szerezte.

A csendőrök erre elővették Madaczki Antalt, aki beismerte, hogy az 5 drb. passust ő adta el Magyar Lajosnak, azt azonban tagadta, hogy a Fejlesztésnél talált passusok felől bármit is tudna. Előadta még Madaczki, hogy a Magyar Lajosnak eladott 5 drb. passust ő is másoktól vásárolta, akiket nem ismert.

A nyomozás ilyen eredménye alapján az ujvidéki ügyészség vádat emelt Fejlesztés Mihály, Madaczki Antal és Magyar Lajos ellen orgazdaság miatt, mert az említett passusokat, tudva hogy azok lopott passusok, vagyoni haszon szerzése végett birtokukba kerítették.

Ezt a vádat szombaton tárgyalta a törvényszék, mely alkalommal mindegyik vádlott megmaradt a csendőrség előtt tett vallomása mellett.

Nagyon érdekes volt a tárgyalásnak azon mozzanata, hogy a vádlottak előéletére vonatkozó adatoknak felolvasása másfél óra hosszaiig tartott, annyiszor voltak már különböző büncselekmények, főleg lopás miatt büntetve, sőt Fejlesztés Mihály és Madaczki Antal ma is a kecskeméti fogháznak lakosai.

A vádlottakon kívül kihallgattak még a főtárgyaláson több tanut is, akik azt bizonyították, hogy Madaczki Antalt többször látták Fejlesztés Mihály lakásán; hogy egy ilyen alkalommal a tyúkok nagyon kodácsoltak s így nincs kizárva Fejlesztés Mihálynak azon védekezése, hogy valóban Madaczki Antal dugta el Fejlesztés Mihály tyúkóljának a padlásán azokat a passusokat, melyeket ott a csendőrök megtaláltak.

A kihallgatások befejeztével Karácsonyi István alügyész a vádat fentartotta, mert a vádlottak bűnösségét bebizonyítva látja.

Ellenben Kengyelácz Milivoj ügyvédjelölt, Szlezák Lajos ügyvéd helyettese, aki Fejlesztés Mihályt védte és Medvetzky Imre ügyvédjelölt, Zombory László ügyvéd helyettese, aki Magyar Lajost védte, a védenek felmentését kérték, mert nincs bizonyítva, hogy ok a birtokukban talált passusok lopott voltáról tudtak s hogy azokat vagyoni haszon szerzése végett sajátították el.

A törvényszék Fejlesztés Mihály vádlottát a vád alul felmentette, mert azt találta bizonyítottnak, hogy a nála megtalált passusokat az ő tudta és beleegyezése nélkül Madaczki Antal dugta el a tyúkóljának padlásán, Madaczki

Antal és Magyar Lajos vádlottakat pedig a vád értelmében bűnösnek mondotta ki s ezért fejenként 8-8 havi börtönre ítélte.

A vád képviselője Fejlesztés Mihály felmentése miatt s Madaczki és Magyar büntetésének súlyosbításáért, Magyar Lajos és védője pedig a bűnösség megállapítása miatt felebeztek.

Ekként az ítélet egyik vádlottal szemben sem jogerős.

Szerkeztői üzenet.

Miroszavlyevits Velyko. Levelét legközelebbi számunkban közöljük. Maihoz elkésve érkezett.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.

Felelős szerkeztő: Mayer József.

Társszerkeztő: Medvetzky Imre dr.

HIRDETÉSEK.

3 régi szó	3 új szó ..
Altwater	Altwater
Gessler	Gessler
Jägerndorf	Budapest

52—

Boldogult férjem Fleischmann József elhalta alkalmából, értesitem a n. é. közönséget, hogy a

szállodai közvetítést és pincér ügynökséget

az eddigi cím alatt tovább vezetem és legfőbb törekvésem oda fog irányulni, hogy mindig és állandóan a legkedvezőbb feltételek biztosításával tisztelt megbízóimat kielégítek.

Még arra kérem a n. é. közönséget hogy eddigi bizalmát tőlem ne vonja meg és maradok

mély tisztelettel

Fleischmann József

özvegye.

FISCHER ADOLF

butor, teherszállítási és beraktározási vállalata

UJVIDÉK

Kossuth Lajos-utca 15. szám.

A most bekövetkező költözködési negyedre ajánlja magányos kocsiait felelősségteljes szállításra a legolcsóbb árak mellett. Gondos és szavatosság melletti csomagolás.

Olcsó árak! Olcsó árak!

6-1

1731. sz. **Magy. kir. államvasutak igazgatóság.**

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhirrre tétetik, miszerint az üzletszabályzat 70. §-a értelmében elarusítandó kézbesíthetetlen és fölös árúk nyilvános elárverezése Ujvidék állomásunkon lévő II. sz. raktárban 1907. évi április hó 23-án délelőtt 9 órákor tartatik meg, mely árverésre a t. c. közönség ezennel meghivatik.

1-1 **Az igazgatóság.**

Répa-mag óvári, obendorfi, ekendorfi javított óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely és kora amerikai lófogú tengerik Karós és törpe babok. Gyorsfejlődési Poland-china.

Magyar bikák kan-malacok, Pekingi gácsérok. Lámpanélküli költségépek. Pekingi kacsa-, emdeni lud-, fehér és fekete Orpington tojásokra előjegyzéseket elfogad

gróf TELEKI ÁRVÉD drassói uradalmi intézősége, u. p. Koneza.

Dr. SÁNTHA-féle SANATORIUM

SZABADKÁN, LENKEY-UTCA

(Lutheránus templom mellett.)

Ujonnán épült, legmodernebbül berendezett **magánygyógyintézet** ezer négyszögöl területen szép parkkal **sebészeti, nőgyógyászati, szemészeti, bel- és idegbeteg**ek részére. (Heveny ragályos és elmebetegek kivételével.) Külön kényelmes szobák, közös kórtermek, társalgó és mellékhelyiségekkel, fedett és kényelmes folyosók terassok. Röntgen és kórvegytani laboratorium. Kifünő ellátás (Pension rendszer.) **Állandó orvosi felügyelet.** Gondos ápolás. Mérsékelt árak. (Napi Pension 5-10 kor.) Bővebb fevilágosítással az intézet igazgató főorvosa

Dr. SÁNTHA GYÖRGY kórházi főorvos szolgál, ki állandóan az intézetben lakik.

Jovánovits Pánta áruháza Ujvidéken

FUTAKI-UTCA 2. sz. (Grand Hotel Mayer mellett).

Ajánlja ujonnán felszerelt nagy raktárát: uri- és női-fehéreneműek, fűzők, keztyűk, zsebkendők, eső- és napernyők, szövött- és kötött-árúk, kézimunkaanyagok, kötő- és horgoló-pamut, női-ruhákhoz való díszítések és szabókellékekben.

Az egész raktár nagy mennyiségben felhalmozott izléses és legujabb divatú árukból van összeállítva.

Olcsó árak!

Fehéreneműek és fűzők rendelésre, mérték után a legjobb kivitelben készíttetnek.

Szolid kiszolgálás!

Tisztelettel

Jovánovits Pánta.

Lapkihordáshoz

azonnali **flút** keres a belépésre **kiadóhivatal.**

Jelentkezni lehet azonnal.

Egész éven át nyitva!

Szent-Margitszigeti

Gyógyfürdő Budapest

Vizgyógyintézet, teljesen új berendezéssel elektromos fény és elektromos vízfürdők, szénsavas fürdők. Nanhenini gyógymód, svéd gyógy gimnastika, massage és vibrációs massage. Fränkel-Goldscheider-féle eljárás hátgerincbajok ellen. Bulling inhalatorium. **Betegek szigorú orvosi felügyelet alatt saját orvosuk utasítása szerint is kezelhetnek.** Fürdőorvos dr. **Czyzewki Gyula,** főhercegi udvari orvos. Prospektust készséggel küld: a szent-margitszigeti gyógyfürdők és szállodák részvénytársaság igazgatósága.

10-3